

EXPERIENȚA FINANȚĂRII PATRIMONIULUI ARHITECTURAL ÎN ȚĂRILE DE JOS (Olanda)

Angela MORARU

angela.moraru@emi.utm.md

Summary. Funding for architectural heritage preservation is a challenge for many countries. The protection and maintenance of architectural monuments was and is expensive. One of the most compelling examples of successful policies is that of the Netherlands. The government's policy of funding architectural heritage has a history of almost a century and a half. Currently, there are three types of financing schemes: (1) the subsidy scheme to encourage redevelopment of monuments; (2) the subsidy scheme for the conservation of monuments; (3) loans from the National Restoration Fund.

It is important to emphasize that subsidies are future oriented. Significant non-refundable funds are provided by the government for feasibility studies, conducted by experts, of possible sustainable use of monuments and buildings with a cultural and historical value. This approach prevents monuments for which it is difficult to find a new function from being empty or not in use for a long period of time.

Cuvinte cheie: Țările de Jos, subsidii, împrumut, monument național, clădire istorică, patrimoniu arhitectural

Introducere

Țările lumii atât cele dezvoltate, cât și cele în curs de dezvoltare dețin un bogat patrimoniu arhitectural localizat în cartiere istorice distincte și în monumente individuale de semnificație istorică.

Patrimoniul arhitectural reflectă dezvoltarea social-culturală și istoria țărilor respective. Protejarea acestuia este tot mai pe larg introdusă în politicile guvernelor centrale și locale, nu doar grație rolului în susținerea identității culturale, dar în principal prin potențialul său economic, inclusiv dezvoltarea durabilă economică (afaceri, locuri de muncă, turism) și, prin urmare, creșterea nivelului de trai al populației. Restaurarea păstrează resursele financiare utilizate în cadrul comunității, deoarece necesită resurse umane și deseori materiale de construcții din surse locale [1].

Atragerea resurselor financiare pentru întreținerea și restaurarea clădirilor de patrimoniu este un subiect actual pentru multe state. Deținătorii privați de resurse, precum băncile și instituțiile financiare, sunt prudente în finanțarea proiectelor de construcții. Acestea s-au concentrat pe proiecte care îndeplinesc criteriile de supraveghere și oferă beneficii economice. Instituțiile financiare internaționale suplimentar au implementat cerințe tehnice, sociale și de mediu (de exemplu Banca Mondială [2]). De menționat că Fondul Țărilor de Jos „Netherlands-in-Trust” (Olanda de încredere), înființat în 2001, de către Ministerul Educației, Culturii și Științelor oferă un sprijin semnificativ Centrului Patrimoniului Mondial [3].

Practica internațională oferă variate exemple de instrumente de finanțare (de exemplu facilități fiscale, reduceri de taxe, subvenții, alocații bugetare) a patrimoniului arhitectural. Una din cele mai concludente exemple de politici guvernamentale de succes este cea a Țărilor de Jos.

I. Dezvoltarea politicii de finanțare a patrimoniului arhitectural

Olanda este o țară mică, renumită pentru lălelele, bicicletele și saboții din lemn, și pentru monumentele sale unice, infrastructura inteligentă și gestionarea modernă a apei.

Fondatorul conservării organizate în Olanda este considerat Victor de Stuers (1843-1916). Demolarea, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, era cauzată de cererea de locuințe, fabrici și căi ferate. De Stuers¹ și un grup mic de voluntari au dorit să încetinească activitățile de demolare a multor clădiri valoroase. Guvernul național a oferit niște resurse financiare, în urma unor presiuni exercitate de De Stuers și susținute de public.

Astfel, au început să fie refăcute biserici, castele, turnuri etc. A fost elaborată o lungă listă provizorie de clădirile istorice, iar guvernul național a lansat un plan regulat de subvenționare a restaurărilor majore.

¹ În 1873, Victor Eugène Louis de Stuers, istoric al artei, publicist și caricaturist a descris guvernul drept „vandali fără limite” responsabili de „cancerul coroziv” descriind decăderea patrimoniului cultural în „Holland op zijn smalst” (Olanda la îngustimea sa) publicat de cel mai vechi periodic literar olandez, ce activează până astăzi - De Gids.

Una dintre condițiile pentru obținerea subvenției a fost obligația de întreținere a monumentului, ce nu prea a fost respectată de la început.

În 1947, a fost înființat *Departamentul Olandez pentru Conservare*. Departamentul a acumulat informații elocvente despre clădiri istorice. Valorile culturale și istorice ale unei clădiri au fost și sunt analizate, atât din punct de vedere arhitectural, cât și din punctul de vedere al dezvoltării urbane.

În 1961 a fost promulgat Actul privind clădirile istorice și monumentele antice (Monumentenwet) [5], revizuit integral în 1988. Această reglementare cuprinde clădirile istorice și siturile arheologice protejate.

Patrimoniul imobiliar în Țările de Jos este foarte variat și constituie aproximativ 1% din totalul fondului imobiliar. Conform HEREIN System [6] aproximativ 60 000 de monumente arhitecturale sunt listate, din care 1500 sunt situri arheologice de importanță națională (protejate de guvern), 9 obiecte sunt incluse în Patrimoniul mondial și aproximativ 440 reprezintă zone de conservare urbane și rurale. În jur de 400 obiecte sunt monumentele arhitecturale provinciale, desemnate de către executivul provincial în fiecare provincie din țară. Monumentele de importanță locală sau regională sunt înregistrate de autoritățile locale. Există în jur de 40 000 de monumente municipale.

Astfel, în total sunt înregistrate peste 100 000 de clădiri și obiecte istorice. Din acest fond imobiliar, aproximativ 75% este format din case, celelalte 25% constând din biserici, castele, lucrări civile, mori de vânt și alte obiecte mai mici. Alături de Marea Britanie și Germania, Olanda are cea mai mare densitate de situri și monumente protejate individual din Europa.

În Țările de Jos, se face distincția între clădirile istorice înregistrate de stat și cele înregistrate de autoritățile locale. Distincția este importantă

Fig. 1. Victor Eugène Louis de Stuers

Sursa: [4]

în special în ceea ce privește diferența de protecție juridică și posibilitățile de subvenționare și finanțare.

Majoritatea obiectelor istorice înregistrate au fost construite înainte de 1850. Cu câțiva ani în urmă a fost făcut un inventar al obiectelor valoroase realizate în perioada 1850 - 1940, așa-numitele „monumente tinere” (aproximativ 8 000). Între timp, se pregătește un nou sondaj pentru a face un inventar al clădirilor, obiectelor și ansamblurilor interesante realizate între anii 1940 - 1965 (clădiri postbelice). În prezent, o clădire ar trebui să aibă o vechime de cincizeci de ani pentru a fi listată ca monument.

Agenția pentru Patrimoniul Cultural [7] înregistrează monumentele protejate în numele *Ministrului Educației, Culturii și Științei*. Zonele de conservare sunt desemnate în numele *Ministrului Infrastructurii și Mediului*. După ce au fost desemnate, la nivel național, monumentele sunt listate în *Registrul monumentelor*.

Registrul monumentelor conține detalii despre toate monumentele pe care guvernul le-a programat pentru protecție. Acestea sunt monumente de importanță națională. Subvențiile sau împrumuturile sunt disponibile numai dacă un monument a fost înscris în registrul specific.

Clădirile istorice listate și monumentele arheologice sunt protejate prin lege de demolări, modificări radicale și perturbări. Pentru a desfășura astfel de activități, trebuie obținută o licență de la autoritatea locală sau de la Agenția pentru Patrimoniul Cultural, în cazul monumentelor naționale programate spre protejare.

Guvernul și autoritățile locale oferă sprijin financiar pentru costurile de întreținere, sub formă de *subvenții* și *împrumuturi*. Proprietarii sunt eligibili pentru susținere financiară în dependență de tipul de monument pe care îl dețin.

II. Aspecte generale de finanțare a patrimoniului arhitectural

Poziția oficială a guvernului, în ceea ce privește monumentele, este că acestea ar trebui conservate și întreținute în mod regulat. Cu toate acestea, conservarea ar trebui să fie utilă pentru funcțiile construcției respective. O clădire fără funcție este o clădire fără utilitate, ce se va deteriora în timp. Ca urmare, aproximativ 15-20% din clădirile istorice și-au schimbat funcția originală în funcții noi, cum ar fi bisericile în mansarde de lux, fabricile în muzee sau clădiri de birouri.

O fundație specială de prevenire a decăderii monumentelor, printr-o întreținere preventivă și eficientă, Monumentenwacht [8], a fost înființată în 1973 ca o organizație independentă și neguvernamentală. Aceasta inspectează clădirile istorice și oferă proprietarilor sfaturi și îi încurajează să efectueze o întreținere sau restaurare adecvată și regulată în timp util. Expertiza Monumentenwacht ține de diverse arii de la case, ferme și biserici, la mori, cimitire și alte obiecte specifice.

Înființarea în 1985 a Fondului Național de Restaurare (FNR) a impulsinat tendința de atunci de creare a parteneriatelor public-private. Președintele FNR este un membru al familiei regale olandeze, Pieter van Vollenhoven.

Finanțarea patrimoniului arhitectural în Țările de Jos este clară, transparentă și accesibilă. Guvernul acordă subvenții și împrumuturi pentru conservarea și restaurarea monumentelor naționale înregistrate. Proprietarii așteaptă de la guvern reguli și reglementări simple, consiliere și informare.

Există trei scheme, principalele de finanțare a patrimoniului arhitectural (tabelul 1.).

Schemele accesibile astăzi au avut o evoluție îndelungată. Deși, comparativ cu alte state, subvenționarea a început mult mai devreme, nu era clar în care proceduri ale sistemului de îngrijire a monumentelor se încadrează imobilul. Chiar în cazul în care un monument avea nevoie urgentă de restaurare și era evident că se califică pentru o subvenție, nu era clar unde trebuie să se adreseze proprietarul (la guvernul local sau național). Iar deseori când o subvenție de restaurare era acordată, după întrebări și formulare nesfârșite, în multe cazuri, treceau patru sau cinci ani înainte ca banii să fie transferați în contul bancar al proprietarului.

Mentenanța monumentelor arhitecturale era și este costisitoare. Timp de mulți ani bugetele au fost insuficiente pentru a îndeplini toate dorințele și pentru a satisface toate nevoile din domeniul restaurării. Acest lucru a creat o situație în care bugetele disponibile pentru conservare fuseseră deja promise proprietarilor cu câțiva ani înainte de acumularea resurselor respective. Astfel, finanțarea monumentelor era deficitară din punct de vedere structural în ceea ce privește fondurile, iar proprietarii nu erau stimulați să-și păstreze clădirile monumentale.

Tablelul 1. Trei scheme utilizate de guvernul Țărilor de jos pentru finanțarea patrimoniului arhitectural

I. Schema pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări	II. Schemă de conservare a monumentelor listate	III. Împrumuturi de la Fondul Național de Restaurare
Subvenția de susținere a studiilor de fezabilitate și sustenabilitate energetică, și, respectiv, a planurilor de reamenajare. Studiile sunt efectuate de către experți, serviciile lor fiind achitate la prețurile pieței.	Subvenția de susținere a întreținerii preventive și regulate. Proprietarii de mănăstiri, castele, mori de vânt și faruri sunt eligibili pentru subvenții. Deținătorii de proprietăți rezidențiale, conform unor reglementări separate, de asemenea, au acces la subvenții specifice.	Împrumuturile sunt oferite la nivel național și regional la o rată a dobânzii scăzută și la nivel național la o rată de piață. Pentru biserici și școli, de asemenea, sunt oferite finanțări la rate diminuate.

Sursa: Elaborat de autor, în baza informației Portalului guvernamental pentru informarea antreprenorilor [9]

Drept consecință a apărut ideea finanțării prin facilități fiscale, adică deducerea cheltuielilor din impozitele pe venit și imobil. Pentru proprietarii de clădiri istorice listate a fost introdusă posibilitatea de a deduce costurile de întreținere din taxa pe care trebuiau să o plătească. În caz de restaurare, întotdeauna o mare parte a activităților se referă la întreținere. Din punct de vedere fiscal, aproape toate activitățile de restaurare erau destinate întreținerii. Ținând cont de faptul că rata de impozitare în Țările de Jos este printre cele mai înalte în Europa (pentru 2018: minim - 36.55%, maxim - 51.95%, pentru 2020: minim - 37.35%, maxim - 49.50% [10]), această politică s-a dovedit ineficientă, diminuând încasările bugetare și fondurile public disponibile. Desigur că această prevedere a crescut cheltuielile de restaurare, însă supravegherea acestora era practic imposibilă. Astfel, din 2019, deducerea fiscală pentru cheltuielile cu clădirile rezidențiale a fost abrogată, fiind înlocuită cu subvenții ce țintesc cheltuieli specifice (vor fi abordate în continuare).

Organizarea în cele 3 scheme de finanțare a fost determinată de:

- Costurile ridicate ale restaurării (doar întreținerea regulată poate evita deteriorarea patrimoniului arhitectural);

- Procedurile administrative complexe (necesitau simplificare și promptitudine);
- Necesitatea guvernului de a economisi și a utiliza resursele pentru scopuri clar identificate.

III. Schemele guvernamentale de finanțare a patrimoniului arhitectural

1. Subvenția pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări [11]

Subvenția pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări a obiectelor patrimoniului arhitectural poate fi utilizată pentru monumente naționale, provinciale, municipale și clădiri cu semnificație culturală sau istorică (chiar dacă acestea nu au statut de monument). Subvenția poate fi utilizată pentru măsuri de urgență, pentru a preveni degradarea monumentului și anume cercetări de căutare a unor noi utilizări ale clădirilor pentru care o nouă întrebuintare este dificil de găsit. Această categorie include biserici, școli sau complexe industriale, cu excepția clădirilor rezidențiale. Subvenția respectivă cuprinde studii de fezabilitate și studii de sustenabilitate.

Studiul de fezabilitate acoperă unul sau mai multe dintre următoarele subiecte:

- a) caracteristicile arhitecturale, istorice și cultural-istorice ale monumentului în legătură cu modificarea scopului de utilizare a acestuia,
- b) starea arhitecturală a monumentului,
- c) posibile funcții noi ale monumentului,
- d) fezabilitatea financiară a reproiectării monumentului.

Studiul de sustenabilitate oferă o perspectivă exhaustivă asupra sustenabilității energetice (funcțiile clădirii, consumul energetic, probleme de încălzire, ventilare, umiditate etc), cu indicarea economiilor și a costurilor.

Pentru fiecare perioadă de subvenționare (perioada curentă este 15 septembrie 2021 – 1 octombrie 2022), sunt disponibile:

- a) 1,7 milioane euro pentru studii de fezabilitate;
- b) 0,5 milioane euro pentru studii de sustenabilitate.

Subvenția pentru un studiu de fezabilitate acoperă 70% din costurile acestui studiu și va constitui:

- a) cel puțin 10 000 euro și cel mult 25 000 euro per cerere pentru un studiu de fezabilitate;

- b) maximum 4 000 euro per cerere pentru un studiu de sustenabilitate energetică.

În fiecare an între 1 octombrie și 30 noiembrie sunt colectate cererile pentru subsidii. Aplicațiile au loc prin intermediul unui portal digital. Sistemul ghidează pas cu pas, oferind explicații la întrebări. Suplimentar chestionarului trebuie trimise online actele necesare (atașamente). Acest lucru împiedică solicitarea să fie incompletă.

Agenția pentru patrimoniul cultural evaluează cererile de subvenție, le acceptă (sau le respinge), alocă bugetul disponibil și determină ulterior subvenția pe baza unei justificări. *Fondul de restaurare* se ocupă de plăți și decontări.

De asemenea, Agenția promovează prin diferite metode sustenabilitatea energetică a monumentelor. De exemplu, la 30 septembrie 2021, s-a încheiat prima fază de căutare a soluțiilor inovatoare și creative pentru încălzirea durabilă a monumentelor, prin intermediul unei competiții Cercetări Inovatoare pentru Businessul Mic, alegând opt pentru dezvoltarea unor prototipuri la etapa ulterioară. [12]

2. Subvenția pentru conservare [13] (Sim)

Cu ajutorul **subvenției pentru conservarea monumentelor naționale** pot fi acoperite costurile de întreținere pentru monumentele care nu sunt utilizate drept locuințe. Cele mai importante condiții ale schemei de conservare Sim sunt:

- Deținerea în proprietate a unui monument național care nu este rezidențial (muzee înregistrate, biserici, mori, turnuri de apă etc.) sau a unui monument arheologic sau natural („verde”).
- Dovezi de întreținerea a obiectului, în baza unui plan de conservare de 6 ani calendaristici, cu cheltuieli raționale și pragmatice planificate în fiecare perioadă.

În fiecare an, de la 1 februarie până la 31 martie sunt colectate cererile pentru subvenția de conservare Sim a monumentelor naționale care nu sunt rezidențiale (de exemplu biserici, mori sau fabrici). Cererile pot fi depuse în formă electronică pe *Platforma pentru proprietarii de monumente și specialiști* [14] sau pe hârtie la Agenția pentru Patrimoniul Cultural. Monumente verzi și arheologice intră, de asemenea, în această schemă de subvenționare.

Sumele maxime disponibile în fiecare an pentru subvenționare sunt:

- a) pentru monumente naționale arheologice: 800 000 euro,

- b) monumente verzi: 8,3 milioane euro,
- c) alte monumente naționale: 55,92 milioane euro.

Costurile eligibile pe baza cărora se determină valoarea subvenției sunt de maximum 3% din valoarea de reconstrucție, subvenția poate acoperi până la 60% din costurile eligibile. Pentru un obiect costurile subvenționabile sunt de maximum 60 000 euro, cu excepția monumentelor verzi și monumentelor naționale arheologice.

Folosirea rațională a subvențiilor de către beneficiari este suplimentar monitorizată, în dependență de valoarea acesteia:

- Dacă subvenția constituie mai puțin de 25 000 euro, beneficiarul subvenției va demonstra, la cererea ministerului, că activitățile pentru care a fost acordată subvenția s-au desfășurat și că au fost îndeplinite obligațiile aferente subvenției.

- În cazul în care subvenția se ridică la peste 25 000 euro, beneficiarul subvenției va demonstra, printr-o declarație de performanță, însoțită de un raport de inspecție, că activitățile pentru care a fost acordată subvenția au fost realizate și că obligațiile aferente subvenției au fost îndeplinite.

- Dacă subvenția se ridică la 125 000 euro sau mai mult, beneficiarul subvenției va justifica cheltuielile printr-un raport financiar, însoțit de declarația unui contabil, precum că sumele din raportul financiar sunt corecte și în conformitate cu reglementările protocolului de audit.

Subvențiile pentru monumente rezidențiale sunt o categorie separată. Proprietarii privați pot depune o cerere de la 1 martie la 30 aprilie a fiecărui an pentru subvenția de întreținere a monumentelor naționale rezidențiale. *Agenția pentru patrimoniul cultural* se ocupă de cererea de subvenție. Cererile trebuie însoțite de fotografii și facturi detaliate. Pentru costurile mai mari de 70 000 euro, este necesar un raport de inspecție, înaintea începerii lucrărilor.

Figura 2. Costuri eligibile de întreținere pentru monumente rezidențiale

Sursa: Secvență din Instrucțiunea pentru proprietarii de monumente rezidențiale [15]

1. Acoperișuri, scurgeri de apa de ploaie;
2. Fațade, tencuială, piatră naturală;
3. Fundație și construcție la nivel de sol;
4. Ferestre, uși și sticlărie;
5. Prelucrarea lemnului, metalului și betonului, inclusiv demolări;
6. Design interior, tavane, scări;
7. Pictură;
8. Teren și plantare, amenajarea teritoriului, garduri;
9. Consultanți (în inginerie, istorie arhitecturală etc.).

Politica de stat de subvenționare a întreținerii este descrisă în *Decretul Ministrului Educației, Culturii și Științei din 2019, de stabilire a normelor de politică și a unui plafon de subvenționare în ceea ce privește o subvenție pentru întreținerea monumentelor naționale și a clădirilor rezidențiale* [16]. Această normă prevede 200 milioane de euro pentru acordarea de subvenții în perioada 2019-2022.

Decretul stipulează că începând cu 1 ianuarie 2019, după intrarea în vigoare a Legii privind măsura fiscală a monumentelor naționale, deducerea fiscală pentru cheltuielile cu clădirile rezidențiale listate la nivel național din Legea privind impozitul pe venit din 2001 [17] a fost abrogată. Ministerul Educației, Culturii și Științei a făcut alegerea abrogării deducerii fiscale și adăugării structurale a resurselor bugetare la bugetul Ministerului pentru conservarea monumentelor naționale.

Conform *Agenției pentru patrimoniul cultural* pentru 2020 circa 111,2 milioane euro au fost acordate prin intermediul subvenției pentru conservarea monumentelor naționale, din care 68,2 milioane euro – pentru monumente nerezidențiale și 43 milioane euro – rezidențiale. În anul 2019 valoarea totală a constituit 115,6 milioane euro, din care 79,1 milioane euro – conservarea monumentelor nerezidențiale și 36,5 milioane euro – rezidențiale.

3. Împrumuturi de la Fondul Național de Restaurare [18]

Fondul Național de Restaurare – Restauratiefonds (FNR) oferă împrumuturi. Încă de la înființarea sa, FNR contribuie la restaurarea, reamenajarea și îmbunătățirea sustenabilității energetice a clădirilor monumentale. Până în prezent peste 13 000 de proprietari de monumente (atât agenți economici, cât și persoane fizice) au fost susținuți prin mai multe forme de împrumuturi cu dobândă redusă.

Împrumuturile sunt divizate în categorii la nivel național și regional, după cum urmează:

1) La nivel național cu o rată a dobânzii scăzută:

❖ *Împrumutul pentru sustenabilitatea energetică a monumentelor* este un împrumut cu dobândă redusă, care este acordat proprietarului unui monument național, pe un termen maxim de 30 de ani. Drept garanție monumentul este ipotecat, garanții suplimentare, de asemenea, pot fi solicitate. Valoarea împrumutului depinde de investițiile în economisirea energiei. Rambursarea se face prin anuități constante.

Împrumutul este cu o dobândă fixă și un termen fix. Ratele dobânzii de mai jos se aplică curent (2021) împrumuturilor noi acordate în termenii și condițiile actuale.

- 10 ani (în cazul reședinței principale proprii) 1,0%;
- 10 ani (alte situații) 1,5%;
- 20 de ani (în cazul reședinței principale proprii) 1,5%.

❖ *Împrumutul pentru sustenabilitatea energetică a monumentelor PLUS* este un împrumut cu dobândă redusă care este acordat proprietarilor de monumente naționale care nu sunt înregistrate ca reședințe, pe un termen maxim de 30 de ani.

2.) La nivel național cu o rată de piață

❖ *Împrumutul de tranzacționare în afaceri (bridging)* este un împrumut pe termen scurt cu dobândă de piață. Această finanțare poate fi oferită în 2 cazuri:

- Acoperire pentru perioada în care proprietarul are 2 imobile cu statut de monument, din care una este vândută, iar alta procurată (dar și renovată);

- Pentru a refinanța subvențiile viitoare.

Rambursarea este oferită de 3 tipuri: liniară (serii egale); anuități constante; doar dobânda, iar creditul – la maturitate. Termenul maxim pentru un împrumut Bridging este de 2 ani pentru capitalul propriu și 5 ani pentru subvenție. Rata dobânzii este fixă și constituie curent (2021) la

împrumuturile noi acordate în termenii și condițiile actuale - 1,8%. Împrumuturilor Bridging, suplimentar dobânzii, li se aplică suprataxe, ce se bazează pe raportul dintre valoarea împrumutului și valoarea de piață a proprietății.

Tabelul 2. Suprataxele pentru împrumuturile Bridging, (adăugare la primul drept de ipotecă)

Împrumutul total este:	pentru Fondul de restaurare	în beneficiul altui creditor
Până la 70% din valoarea de piață a proprietății	-	0,2%
Peste 70% din valoarea de piață a proprietății	0,2%	0,4%

Sursa: [19]

❖ *Ipotecarea monumentului* este disponibilă la condițiile pieței, atunci când nu există opțiuni pentru finanțarea cu dobândă mică (descrise mai sus). Termenul maxim pentru un împrumut este de 15 ani. Acelor ipoteci li se aplică suprataxe, similare celor Bridging (tab. 2). Ratele dobânzii la creditele noi acordate în termenii și condițiile actuale sunt:

- 5 ani – 1.8%
- 10 ani – 2.1%
- 15 ani – 2.5%

3.) La nivel regional cu o rată a dobânzii scăzută:

❖ *Fondul de restaurare a Amsterdamului* creditează proprietarii de monumente municipale din Amsterdam, pe un termen maxim de 10 ani la o rată a dobânzii la creditele noi acordate în condițiile actuale de 1.5%.

❖ *Ipoteca Cultuurfonds* este oferită pentru restaurarea monumentelor municipale, provinciale sau celor protejate de guvern, pe termen de 30 de ani, la o rată a dobânzii la împrumuturile noi acordate în condițiile actuale de 1.5%.

4.) Pentru biserici și școli:

❖ *Împrumutul pentru sustenabilitate energetică a școlilor* (10 ani, rata dobânzii 1,5%);

❖ *Împrumutul pentru biserici listate la nivel național* (15 ani, rata dobânzii 1,5%).

Concluzii:

Politica de susținere guvernamentală a finanțării patrimoniului arhitectural în Țările de Jos are o istorie de aproape un secol și jumătate și a fost lansată sub presiunea activiștilor voluntari și a publicului.

Mentenanța monumentelor arhitecturale era și este costisitoare. Guvernul a introdus subvenții pentru susținerea proprietarilor, însă bugetele naționale și locale au fost insuficiente pentru a satisface toate nevoile din domeniul restaurării. Drept consecință a fost introdusă deducerea cheltuielilor din impozitele pe venit și imobil. Această politică s-a dovedit ineficientă, diminuând încasările bugetare și fondurile public disponibile. Astfel, din 2019, deducerea fiscală a fost abrogată, fiind înlocuită prin alte metode de finanțare a patrimoniului arhitectural.

Gestionarul politicii statului în domeniul patrimoniului arhitectural este Ministrul Educației, Culturii și Științei și agențiile și fondurile pe care le monitorizează. În Țările de Jos, în prezent (octombrie 2021), funcționează trei scheme de finanțare:

- Schema pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări, prin subvenția de susținere a studiilor de fezabilitate și sustenabilitate energetică, și, respectiv, a planurilor de reamenajare.

- Schema de conservare a monumentelor listate, menită să susțină întreținerea preventivă și regulată.

- Împrumuturile de la Fondul Național de Restaurare.

Cele mai importante fonduri nerambursabile guvernul Țărilor de Jos le-a prevăzut pentru schema prin care obiectelor de patrimoniu arhitectural le este efectuat studiul de fezabilitate. Acest studiu are drept obiectiv principal evaluarea caracteristicilor arhitecturale, istorice și cultural-istorice ale monumentelor în legătură cu aprecierea posibilității de modificare a scopului de utilizare a acestuia, de către experți.

Bibliografie:

1. Srinivas Hari, *Financing for Urban Heritage and Conservation*, Policy Analysis Series E-051. Aprilie 2015.

<https://www.gdrc.org/heritage/financing-heritage.html>

2. The World Bank, *Environmental and Social Framework*, Washington, DC., 2016

<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf#page=99&zoom=80>

3. Ministerul Olandez al Educației, Culturii și Științelor partener al UNESCO / World Heritage Centre: <https://whc.unesco.org/en/nfit>

4. Victor de Stuers:

<https://www.mestrechtene.nl/victor%20de%20stuers.htm>

5. Monumentenwet (Actul privind clădirile istorice și monumentele antice) 1988 Monuments Act 1988
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0004471/2016-04-14>
6. HEREIN System <https://rm.coe.int/herein-european-heritage-network-netherlands-national-policy-report/16808c7a66>
7. Agenția pentru patrimoniul cultural <https://www.cultureelerfgoed.nl/>
8. Fundația Monumentenwacht <https://monumentenwacht.nl/>
9. Portalul guvernamental pentru informarea antreprenorilor <https://business.gov.nl/subsidy/nationally-listed-building/>
10. Income tax in the Netherlands (Impozitul pe venit în Țările de Jos) https://en.wikipedia.org/wiki/Income_tax_in_the_Netherlands
11. Schema de subvenții pentru reamenajare și desemnarea unei noi utilizări <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030544/2021-09-15>
12. Proiectul Agenției pentru patrimoniul cultural „Cercetări Inovatoare pentru Businessul Mic”
<https://www.cultureelerfgoed.nl/domeinen/monumenten/nieuws/2021/09/30/acht-ideeen-om-monumenten-duurzaam-te-verwarmen>
13. Schema de subvenții pentru conservare
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0032075/2021-07-17/#Bijlage>
14. Platforma pentru proprietarii de monumente și specialiști
www.monumenten.nl
15. Monumente rezidențiale subvenționate. Instrucțiunea pentru proprietarii de monumente rezidențiale
<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidie-woonhuismonumenten>
16. Decretul Ministrului Educației, Culturii și Științei din 12 februarie 2019, nr. WJZ / 1091575 (8144), de stabilire a normelor de politică și a unui plafon de subvenționare în ceea ce privește o subvenție pentru întreținerea monumentelor naționale și a clădirilor rezidențiale
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0041915/2019-12-25>
17. Legea privind impozitul pe venit din 2001
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0011353/2021-08-01>
18. Fondul Național de Restaurare <https://www.restauratiefonds.nl/zakelijk/financieringen/alle-zakelijke-financieringen>
19. Împrumutul de tranzacționare în afaceri (FNR)
<https://www.restauratiefonds.nl/zakelijk/financieringen/alle-zakelijke-financieringen/overbruggingslening-zakelijk>